

26 Φεβρουαρίου 2020

**Ομιλία κ. Κωνσταντίνου Λόρδου στην παρουσίαση του βιβλίου
του Καθηγητή Νιαζί Κιζίλγιουρεκ
«Μια Ιστορία Βίας και Μνησικακίας»
στην Λάρνακα, 26/02/2020**

Ευχαριστώ τον ΟΠΕΚ και τον Καθηγητή κ. Νιαζί Κιζίλγιουρεκ που με κάλεσαν να πω λίγα λόγια στην παρουσίαση του εξαιρετικού έργου του Καθηγητή: «Μια Ιστορία Βίας και Μνησικακίας».

Ήθελα και εγώ να χρησιμοποιήσω αυτή την ευκαιρία για να εκφράσω κάποιες σκέψεις που διαμόρφωσα μέσα στον χρόνο και επανεξετάζω συνεχώς μέσα από τις εξελίξεις.

Έχω μετροφυλλήσει τους 2 τόμους της ολοκληρωμένης αυτής εργασίας και έχω διαβάσει αποσπασματικά ορισμένα καίρια σημεία για να κεντρίσω τις αναμνήσεις μου διότι έζησα από κοντά ολόκληρη την ιστορία του Κυπριακού Προβλήματος και έχω βαθιές αναμνήσεις των πολλών έντονων εξελίξεων και των σημαντικών σταθμών αυτού του προβλήματος που κατακυρίευσε τις ζωές όλων μας.

Έχω καταλήξει όλα αυτά τα χρόνια και στα δικά μου συμπεράσματα που θα αναφέρω στο τέλος.

Τα αισθήματα των Κυπρίων και οι συμπεριφορές τους έχουν διαμορφωθεί από τον αμοιβαίο φόβο, την ζήλια – που πιστεύω στον Λαό μας είναι ιδιαίτερα έντονη – το συμφέρον, που σε εμάς στην Κύπρο είναι επίσης έντονο, πιθανώς γιατί η πίττα που μοιραζόμαστε δεν φαίνεται αρκετά μεγάλη για όλους.

Αυτά τα αισθήματα, φόβου, ζήλιας, συμφέροντος, τρόχισαν και όξυναν τα διάφορα δυναμικά, φιλόδοξα στελέχη των κοινωνιών μας.

Ανατρέχοντας τις δικές μου αναμνήσεις από μικρό παιδί θυμούμαι: Τις δύο Τουρκάλες γειτόνισσες στην Γαληνόπορνη που άπλωναν τα ρούχα και συνομιλούσαν στα Ελληνικά!.

Θυμούμαι Τον κ. Αχμέτ και τη γυναίκα του που ήταν γείτονες μας στην βαθιά Ελληνοκυπριακή συνοικία της Αμμοχώστου. Το κολύμπι, τις βουτιές και τα παιχνίδια μας με Τουρκόπαιδα στην Τουρκική συνοικία της Αμμοχώστου έξω από το λιμάνι.

Στον Άγιο Σέργιο, το χωριό του παππού μου, τα παιγνίδια με Τουρκόπαιδα. Στο Γεράνι, και Όβκορος, Ελληνόφωνα και Τουρκόφωνα Κυπριόπουλα έπαιζαν καθημερινά μαζί και έτρωγαν αδιακρίτως στα Τουρκικά ή Ελληνικά σπίτια, μαζί.

Αντίθετα, στο χωριό Γαλάτεια (σήμερα Μεχμετζίκ), πολύ κοντά στο Γεράνι και Όβκορος επικρατούσε έντονα τουρκικός εθνικισμός, όπως επίσης και ελληνική προσήλωση και φανατισμός στα ελληνοκυπριακά Κοκκινοχώρια. Τόσο η Γαλάτεια (και τα Κόκκινα στο Βορρά) όσο και τα Κοκκινοχώρια έγιναν φυτώρια «ηρώων» και «μαρτύρων» της αντίστοιχης κοινότητας.

Τα δικά μου συμπεράσματα είναι ότι εκεί που οι ντόπιες ηγεσίες, κοινοτάρχες, μουκτάρηδες, ιερείς, δάσκαλοι αναμόχλευαν τα πάθη του εθνικισμού και των θρησκοφυλετικών διαφορών ξεσήκωναν τον λαό τους.

Αντίθετα, εκεί που υπήρχαν συνετοί ντόπιοι ηγέτες, όπως π.χ ο Κοινοτάρχης Αγγελής Μελετίου στη Βιτσάδα, τα πάθη κατευνάζονταν.

Εκτός από τις ντόπιες ηγεσίες, οι ηγεσίες των δύο Κοινοτήτων, δηλαδή η Δεξιά Εκκλησιαστική ηγεσία των Ελλήνων και η Εθνικιστική ηγεσία των Τούρκων έπαιζαν τον δικό τους ρόλο για να δημιουργήσουν τα πάθη μεταξύ των δύο Κοινοτήτων τα οποία και όξυναν καθημερινά με εμπρηστικούς λόγους που περιείχαν το μείγμα φόβου και ζήλειας με εύκολα λάβαρα τον εθνικισμό και τον πατριωτικό φανατισμό.

Ο Καθηγητής Κιζιλγιουρεκ εξηγεί στο βιβλίο του, αυτά ήταν αισθήματα που υποθάλπονταν μέσα στις ψυχές των δύο κοινοτήτων από την οικονομική και πληθυσμιακή ανισότητα.

Αυτή η αλληλουχία υπεροχής – ανταγωνισμού – συμφέροντος έπαιζε στα χέρια της άρχουσας τάξης της κάθε πλευράς και συντηρούσε τη διχόνοια και τη μνησικακία.

Τα διάφορα σημαντικά γεγονότα που ακολούθησαν είναι ιστορικά γνωστά. Από την έντονη 10-ετία του '50 και μετά, πολλοί από εμάς τα ζήσαμε και τα θυμόμαστε γλαφυρά.

Οι αναδρομές αυτών των γεγονότων στο δίτομο έργο του Καθηγητή Νιαζί Κιζιλγιουρεκ αξίζει και πρέπει να μελετηθούν ξανά γιατί βοηθούν τον αναγνώστη να αντιληφθεί τα διάφορα μεγάλα αλλά και μικρά αλλεπάλληλα λάθη που οδήγησαν στις συγκρούσεις, την αντιζηλία, την μνησικακία και το διαχωρισμό που υπενθυμίζει έντονα και συχνά ο Καθηγητής.

Το βιβλίο είναι έξυπνα χωρισμένο σε πολλά κεφάλαια τα οποία επίσης διακρίνονται από χωριστά άρθρα και γεγονότα που κάνουν την ανάγνωση εύκολη και ευχάριστη. Συστήνω στον κάθε ένα να αρχίσει με την Εισαγωγή και τον Επίλογο, να μελετήσει στην συνέχεια τον Πίνακα Περιεχομένων που θα τον βοηθήσει να ανατρέξει επιλεκτικά στα ιστορικά γεγονότα που τον ενδιαφέρουν και έτσι να διαβάσει άνετα και ευχάριστα ολόκληρο το θαυμάσιο δίτομο έργο. Εγώ αυτό έκανα και ανατρέχω καθημερινά σε κάποιο Κεφάλαιο που με ενδιαφέρει για να καλύψω σύντομα και ευχάριστα τις 900 περίπου σελίδες ενός έργου που προορίζεται να παραμείνει μια σημαντική αποτύπωση της πρόσφατης ιστορίας μας.

Το σημαντικότερο είναι ότι το έργο διατρέχει η λογική και η αντικειμενικότητα σε όλες του τις πτυχές. Δεν θα ήταν υπερβολή να προσθέσω ότι ο Καθηγητής Νιαζί Κιζιλγιουρεκ είναι ένας θαυμάσιος μαθητής του Θουκυδίδη.

Ταυτόχρονα και η μετάφραση του Μιχάλη Θεοδώρου είναι πραγματικά εντυπωσιακή τόσο για την ετυμολογική δομή όσο και τον πλούτο των λέξεων και των προτάσεων. Πραγματικά δεν βρήκα πρόταση ή παράγραφο που χρειάστηκε να διαβάσω και δεύτερη φορά. Εκφράζω και σ' αυτόν τα θερμά μου συγχαρητήρια.

Τώρα επιτρέψτε μου να εκφράσω και κάποιες προσωπικές απόψεις και για το πρόβλημα που ταλάνισε και ταλανίζει ακόμα τις ζωές όλων μας.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Συμπέρασμα Πρώτο

Το Κυπριακό δεν πρόκειται να λυθεί μέσα από την αντιπαράθεση με την Τουρκία και περισσότερο με την Τουρκοκυπριακή Κοινότητα.

Συμπέρασμα Δεύτερο

Το Κυπριακό δεν πρόκειται να λυθεί από τα ψηφίσματα των Ηνωμένων Εθνών (για τα οποία σπαταλήθηκε άγωνα άπειρος χρόνος και πόροι) ούτε από τις παρεμβάσεις μας προς την Ευρωπαϊκή Ένωση ή από την Ευρωπαϊκή Ένωση ή από τις άλλες μεγάλες Δυτικές και Ανατολικές Δυνάμεις. Χθες διαβάζαμε και πάλι για επιστολές προς Τράμπ, Πούτιν, Μακρόν, Τζινπίγκ και Τζόνσον. Είναι αξιοσημείωτο ότι αποφεύγεται η κάθε ευθεία προσέγγιση προς την Τουρκία και τους Τουρκοκύπριους που είναι οι μόνοι που μπορούμε, μαζί τους, να λύσουμε το πρόβλημα, και προστρέχουμε στους τρίτους οι οποίοι τίποτε πέραν από διπλωματικά χάδια δεν μπορούν να μας προσφέρουν.

Συμπέρασμα Τρίτο

Καμιά από τις ξένες Δυνάμεις στις οποίες απευθυνόμαστε δεν καιγονται ιδιαίτερα να βοηθήσουν να λυθεί το Κυπριακό ή καν είναι σε θέση να κάνουν όσα χρειάζεται για να λυθεί το Κυπριακό.

- Την Ρωσία ενδιαφέρει να παραμένει το αγκάθι του Κυπριακού μέσα στις Δυτικές Δυνάμεις του ΝΑΤΟ.
- Η Αμερική, των πολλαπλών συμφερόντων και εσωτερικών επιρροών, μετρά προσεκτικά τα συμφέροντα της με την Τουρκία των 80 εκ. τα οποία δεν πρόκειται να χαλάσει για την Κύπρο, την οποία είναι εύκολο να χαϊδεύει.
- Η Γαλλία εκείνο που θέλει να προβάλλει είναι ότι διατηρεί (ακόμα) κάποια επιρροή στην περιοχή, αναδρομή και αυτό στον ιστορικό ρόλο της και τον ανταγωνισμό της με την Βρετανία στην περιοχή πριν τον 1^ο Παγκόσμιο Πόλεμο. Δεν είναι συνετό να αναμένουμε κάτι περισσότερο για μας.
- Η Κίνα είναι πολύ μακριά και λίγο την ενδιαφέρει η Κύπρος που την καταγράφει στη περιοχή των Δυτικών συμφερόντων. Εξάλλου μετρά και τα 80 εκ. καταναλωτές της Τουρκίας!!
- Τέλος, η Βρετανία παρόλον ότι την συμφέρει να απομακρυνθούν τα τουρκικά στρατεύματα από την Κύπρο γιατί αυτό θα τονώσει την δική της παρουσία με τις Βάσεις της να διαφεντεύουν την περιοχή, εντούτοις μετρώντας τα κουκιά της και γνωρίζοντας ότι οι Βάσεις είναι ευάλωτες στις 35 χιλιάδες των Τουρκικών στρατευμάτων της Κύπρου δεν πρόκειται να παίξει το ρόλο του ισχυρού προστάτη στην Κύπρο, όπως δεν έπαιξε καθόλου ως Εγγυήτρια Δύναμη.
- Τέλος, νομίζω θα ήταν άστοχο να ασχοληθούμε με τις άλλες Ευρωπαϊκές Δυνάμεις συμπεριλαμβανομένης και της Ελλάδας.
- Όσον αφορά το Ισραήλ θα θυμάστε ότι και η χώρα αυτή παίζει τις ισορροπίες της στην περιοχή (και καλά κάνει) για την προστασία του ευάλωτου δικού της συμφέροντος.
- Η Αίγυπτος και άλλες φίλα προσκείμενες χώρες δεν είναι σε θέση να μας δώσουν οτιδήποτε και μακάρι να μπορέσουν να ασχοληθούν με τα δικά τους προβλήματα.

Συμπέρασμα Τέταρτο

- Τα Ελληνοκυπριακά και Τουρκοκυπριακά πολιτικά κόμματα παραμένουν σε μία διαρκή στάση αντιπαράθεσης μεταξύ τους. Ανέβηκαν όλα τα κόμματα στην εξουσία αλλά κανένα δεν επέδειξε το θάρρος – είτε στην εξουσία είτε

εκτός εξουσίας – να ξεκαθαρίσει την θέση του για μια ουσιαστική και έντιμη λύση αμοιβαιότητας στο Κυπριακό: Τα δύο μεγαλύτερα κόμματα είχαν τις ευκαιρίες να ωθήσουν το Κυπριακό πλησιέστερα στην λύση (ή και τη Λύση του) αλλά δεν είχαν το κουράγιο.

- Τα Τουρκοκυπριακά κόμματα πολιτεύονται με παρόμοια αμφιλεγόμενη λαϊκίστικη συμπεριφορά. Όλα τα κόμματα Ε/Κ και Τ/Κ κυνηγούν μόνο την εξουσία και οι πολιτικές τους διαφοροποιούνται με στόχο τις επόμενες εκλογές οι οποίες όσον πιο κοντά είναι τόσο περισσότερο εξάρουν τις λαϊκίστικες συμπεριφορές.
- Να ολοκληρώσω αυτή την σειρά σκέψεων ως εξής:

*«Τα κόμματα μας, Ελληνοκυπριακά και Τουρκοκυπριακά δεν είναι τίποτε παραπάνω και τίποτε λιγότερο από κόμματα της Κυπριακής Κοινωνίας και στις δύο Κοινότητες. **Τίποτε δεν μπορούμε να περιμένουμε από τα κόμματα και τους πολιτικούς μας ηγέτες.** Εξάλλου, θυμίζω ότι εμείς τους ψηφίζουμε και τους συντηρούμε στην εξουσία και αποδεχόμαστε αδιαμαρτύρητα τα αδυσώπητα κτυπήματα της διαπλοκής και διαφθοράς που μαστίζει τον τόπο μας.*

Τους παρακολουθούμε να ερίζουν μεταξύ τους καθημερινά και να κατακυριεύουν, να μονοπωλούν και να καταπονούν με τις έριδες τους, τα αισθήματα μας και την ευθυκρισία μας. Και, εμείς, ο Λαός παρασυρόμαστε συχνά στη δίνη των κομματικών ανταγωνισμών και κυριευόμαστε από τα αδιέξοδα και τα κίβδηλα διλήμματα που μας παρουσιάζουν.

Συμπέρασμα Πέμπτο

Η υπόθεση του Κυπριακού δεν είναι αποκλειστική υπόθεση των δύο συνομιλητών ούτε υπόθεση μόνο των κομμάτων. Είναι υπόθεση όλου του Κυπριακού λαού, Ελλήνων και Τούρκων. Αγγίζει τις ζωές όλων μας και τις δηλητηριάζει για πολλές γενιές.

Συμπέρασμα Έκτο

Οι συνομιλίες και διαπραγματεύσεις πρέπει να γίνονται ανοικτά και δημόσια. Ο διάλογος να γενικευθεί. Η πείρα μας ως σήμερα είναι ότι πηγαίνουν οι ηγεσίες στις συνομιλίες πίσω από κλειστές πόρτες, διαφωνούν και βγαίνουν έξω για να επιχειρηματολογήσουν ότι ππαιει αποκλειστικά, η άλλη πλευρά. Ο καθαρός

ειλικρινής λόγος, η δημοκρατική συζήτηση και η ειλικρινής αναζήτηση λύσεων είναι προϋποθέσεις επιτυχίας.

Σήμερα οι Ελληνοκύπριοι έχουν απέναντι τους την Τουρκία και τους Τουρκοκύπριους. Έπρεπε μέσα στα χρόνια που πέρασαν να είχαν διαμορφώσει τις συμπεριφορές που θα έφερναν τους Τουρκοκύπριους πιο κοντά τους με κοινό αντίπαλο την Τουρκία. Ακόμα, ούτε η Τουρκία χρειάζεται να είναι πάντα ο αντίπαλος διότι είμαστε καταδικασμένοι να είμαστε γείτονες. Η συνεργασία και η έντιμη συναλλαγή με την Τουρκία θα αποδώσουν με βεβαιότητα σημαντικά οικονομικά και κοινωνικά οφέλη. Πάνω απ' όλα θα φέρουν επιτέλους στον τόπο το τεράστιο ψυχολογικό άλμα της ασφάλειας.

Δεν είναι άτεγκτη η Τουρκία ή ακόμα και ο φωνασκών Ερντογάν. Έδειξαν την ετοιμότητα τους για λύση τόσο το 2004 στο Δημοψήφισμα όσο και το **2017** στο Κράνς Μοντάνα.

Ας δοκιμάσουμε και εμείς την φιλική προσέγγιση. Είναι και γελοίο να είμαστε το ποντίκι που βρυχάται

Και μια τελευταία σκέψη

Υπάρχει κάποια ελπίδα; Δεν γνωρίζω, δεν είμαι βέβαιος. Μια πιθανή σκέψη άκουσα πρόσφατα από τον Δρ Παύλου, Πρόεδρο του ΟΠΕΚ. Είναι η ακόλουθη:

Μήπως να βρεθεί ένας τρόπος ούτως ώστε οι δυνάμεις που επιδιώκουν λύση του Κυπριακού, (που όπως δείχνουν κάποιες δημοσκοπήσεις φθάνουν μέχρι το 70% και στις δύο κοινότητες), μήπως, διερωτώμαι, θα μπορούσαν να οργανώνουν η κάθε μια με τη σειρά της μια ημερίδα κάθε 2-3 μήνες για να ανταλλάζουν απόψεις και σκέψεις για την προώθηση και την κατοχύρωση των ιδεών τους; Αυτό δε, καθαρά σαν μια σύναξη χωρίς οργανωτική δομή, χωρίς στελέχωση απλά σαν μια άτυπη φιλική συνέντευξη για ανταλλαγή ιδεών με ένα κρασί!

Μπορεί αυτή η ιδέα να αποδώσει καρπούς; Είναι κάτι για το οποίο δεν είμαι εντελώς βέβαιος αλλά δεν άκουσα και οποιαδήποτε καλύτερη ιδέα για ξεκίνημα από αυτή.

Αυτό μήπως θα μπορούσε να οδηγήσει στη σταδιακή συναντίληψη και συγκρότηση των Δυνάμεων της Λύσης;

Είναι μία ιδέα

Σας ευχαριστώ